

ЛЕОНИД ПАНАСЕНКО ТРЯБВА ДА СЕ РАЗЗЕЛЕНИШ

Превод от руски: Елена Иванова, —

chitanka.info

Както винаги, той стана безшумно, за да не събуди жена си. Беше към шест часът по местното време. В тясното парче слюда, което миналото лято сложи в дървена рамка, неясно се отрази голямото му несъразмерно тяло. „Сякаш набързо са го правили — от каквото падне“ — бегло помисли Ким и се усмихна.

Живееше вече четвъртия си живот — двеста четиридесет и осем години от първото раждане и малко повече от трийсет от последното — и всеки път, когато сменяше износения си организъм, пресъздаваше до най-малки подробности не особено сполучливата си телесна обвивка. Останалите Импровизатори смятаха верността му към традиционната биоформа за чудачество, приумица на майстора, защото всяка стабилност в изменящия се свят струва немалко усилия; много по-лесно е да измислиш по-съвременно и по-удобно за работа тяло. Той знаеше, че начинаещите Импровизатори имат склонност да произвеждат маса допълнителни сетивни органи, да удвояват сърдечносъдовата система, обяснявайки всички тези приготовления с бъдещите трудности. А как иначе, предстои им наистина божествена дейност — да откриват безнадеждни, потенциално непригодни към самозараждане на живот светове и да ги пробуждат, първо да ги оплождат с устойчиви органични съединения, после... С една дума, тежкия труд на генетичния проектант, обучен по методите за създаване на материални структури с помощта на психополе. Ким смяташе, че всички експерименти със собственото тяло са глезотия, напразно губене на сили и време. По този повод той веднъж пусна една фраза, която впоследствие стана крилата: „Истинският Импровизатор трябва да бъде по-консервативен от природата; та тя, майчицата, е можела да експериментира милиони години, докато ние имаме срокове и осъзната цел.“

Гората ухаеше на свежа зеленина. Изпълваха я най-различни шумове и съдържано движение: дърветата размотаваха навитите си огромни листа, готвейки се с първите лъчи на Звездата да поемат скъпоценната енергия.

Той се протегна, скръсти ръце на гърба. И веднага, както неведнъж се беше случвало, усети в дланите си остра хладна муцунка.

— Ти ли си, Едноушко, Мокро носле? — попита Импровизатора, без да се обръща. — Наспа ли се, разбойнико?

Изад хребетите на Мрачните планини вече се проляха първите струйки зора. Изведнъж за миг той почувствува или пристъп на досада, или допир на скука. Все същото безсъние, непрогонващо нито светлината, нито зората от удобното ложе, все същият риж едноух пес, по-скоро дори вълк — мило животно, но в постоянен раздор със събратята си.

„Домъчня ли ти, старче? — запита се Ким. — Може би ти омръзна тоя Рай, а? Може би те тегли към хората? В бързането, в блъсканицата — кога те ударят с лакът, кога се навреш в тила на другия. Иначе откъде се е взело безсънието и суетните ти мисли? Защо изведнъж най-скъпото — плът от твоята плът — ти става досадно и чуждо? Но не. Ти просто си станал мързелив. Забравил си, че и Раят трябва да се усъвършенствува. Време е най-сетне да се захванеш за работа.“ Импровизатора си спомни предишната нощ и притвори очи, наслаждавайки се на спомените видения, толкова ярки, сякаш всичко се повтаряше отначало и наяве, а не в паметта му.

Той духна „слънчогледа“ — голямо жълто цвете, създадено специално за осветление — и живата нощна лампа угасна.

— Защо трепериш? Студено ли ти е? Не бива да се къпеш толкова дълго преди лягане.

— Не, Кимушка. Хубаво ми е... с теб. Само мъничко ме е страх. Навярно скоро ще дойдат ветровете. Чувствувам идването им.

— Глупавичката ми. С какво ще ни попречат?

— Не се страхувам от вятъра. Но той се появява, когато се приближава Звездата. Тогавя тя става огромна, космата... Може да падне на нашия дом. Сам ти веднъж го каза.

— Спи, Радост моя, спи. Лятото още е далеч, но за да те успокоя... Утре ще отида в пустинята. Там са очите и ушите ми, които дебнат нашата Звезда. Всичко ще бъде наред.

— Ох, Ким. Обещаващ и все забравяш. Вятърът вече е близо.

— Не, недосетливке. Това е дъхът ми.

— Ким! Мили Ким...

Великият импровизатор прогони от себе си нощните шепоти и погледна към дома си. Жена му още спеше. Представи си я как спи: на лявата страна, със свити колене, дишането ѝ е толкова тихо, сякаш Радост се е притаила и се ослушва за нещо. Припомни си я цялата, желана и прекрасно безсрамна (господи, срамът не е познат на природата), и помисли, че това навярно е известно само нему — триединната любов. На мъжа, на бащата — познато е, примери колкото щещ, но на създателя...

— Отивам в пустинята, Едноушко — потупа ласкаво звяра по муцунката. — Отдавна трябваше да ида, а все ме мързи. Ще сляза, докато жена ми спи...

Сви по пътеката, която през гората водеше към пустинята, където преди седем години кацна неговото корабче и където до ден днешен дежуреха приборите на автоматичната хелиостанция — за нещастие попадна на нестабилна Звезда.

„Защо попадна? — с непонятна горчивина помисли Импровизатора. — Ти сам я избра. Нея и тоя отломък, който дори не можеш да наречеш планета... Сам! Всичко сам.“

Това бяха непривични мисли, както и пристъпът на тъга, както и спомените — непривични и нежелани. По-рано ги нямаше. По-рано всичко беше пределно ясно. Сега, след седем години... Какво се промени? Какво изкопа от недрата на душата самоанализът, който е жизнена необходимост на Импровизаторите. Какво изкопа? Поредната глупост или... неизбежната мъдрост, която застига всеки мислещ човек. Ако това е мъдрост, то какво не му достига в сътворения от него Рай? Съзерцавай, размишлявай...

Съвсем не на място Ким изведнъж си спомни прощаването, отпътуването...

Сам избра Звездата и когато корабът майка изплава до нея изпод пространството, бързо започна да се стяга.

Хайнрих, командирът на кораба, негов стар приятел от третия и четвъртия живот, упорито мълчеше и това мълчание разсърди Ким.

— Знам какво си мислиш — сухо отбеляза той. — Дълг... творчество... няма нищо по-възвишено от създаването на живот... учениците на Великия... Но ти забравяш, че аз съм свободен човек и освен задължения имам и маса права. От тях избрах едно — покой, отдих, наричай го както щещ. Няма да отречеш...

— Няма — тъжно се съгласи Хайнрих. — Но въпреки това е егоистично — двеста и четиридесет години да познаваш само дълга и изведнъж... Импровизатори много, има професионалисти не по-лоши от тебе. Но само един нарекоха Великия. Защо, мислиш?

— Но аз се изчерпах — Ким сериозно се разсърди. — Затрих цяла планета. Помисли само — не пожалих нито един вид, нито една буболечка и цялата еволюционна постройка се разсипа, рухна. Знаеш ли, че след Дзинтра не мога да спя? Постоянно си мисля: как можах така да сбъркам? Как?! Сега там всичко трябва да се поправа. Отново! И това след Великия — направи опит да се засмее, но не успя.

— Не — поклати глава Хайнрих. — Всичко това са думи... Нареккоха те Великия за верността ти към дълга. Ти стана символ на нашата професия... Но защо се оттегляш след първия неуспех — това никой няма да разбере. Ние не сме богове, всеки от нас има право на грешки. Само гордостта... Само безмерната гордост ти прошепна, че е по-добре да се отдръпнеш от делото, да се скриеш.

— Изморих се — обезкуражено промърмори Ким. — Вземам най-малкото — тоя мъничък безнадежден свят, който впрочем всеки момент може да изгори от изригналата плазма на светилото. Ще го превърна в рай и най-после ще си почина.

Хайнрих се извърна.

— Жал ми е за тебе, приятелю — каза той на прощаване. — Ако си се уморил, значи си умрял. А това впрочем пак е самонадеяност. Искаш тоя свят да зависи само от тебе?! Жал ми е за тоя свят.

Отдавна не беше ходил в пустинята и горската пътека бе обрасла с буйна растителност. Мъхът пружинираше под нозете му, на всяка крачка трябваше да отмахва от лицето си меките листа Ким дори поглади едно от тях — и това също беше негов шедьовър: сътворената растителност за две години напои разредената атмосфера на Рая с живителен кислород. На третата година тук се появиха птици. А през февруари на петата в биованата прошаваха шест кученца — три двойки. Едното от тях той после нарече Едноушко Мокрото носле.

Появи се Звездата. Светилото стоеше ниско над хоризонта, обвито в жълта мъгла. Дори с невъоръжено око се виждаше как

неспокойно се люлее плазменото му тяло. Ким усети как го прониза тревога и ускори крачка.

„Звездата наистина се държи заплашително — помисли той. — До лятната пулсация има още месец и половина, а тя се подува буквално пред очите ми. Странно. Подува се, а стабилизаторът не е износен. Защо? Много съм небрежен. Е, нищо. Сега бързо ще те успокоим...“

Още по-остро от безпокойството в него се обади чувството на създателя, което той умозрително можеше да сравни вероятно само с майчинското. Родството му с този свят се заключаваше не във философски отвлечени понятия, а в седем години изнурителен труд, в постоянно психическо напрежение, граничещо с нервно изтощение. Помнеше, познаваше тоя свят мъртъв. Сега тук действително е рай, а той негов безгрижен господар... Защото махна с ръка на всичко... Остатъка от въображението и таланта си отдаде на своята Радост, на забранения плод, присънващ се навярно всекиму, който умее да създава живот. Искаше ли той неговото творение да бъде жена? Ким за кой ли път си зададе този въпрос и за кой ли път отговори: „Не и не!“ Той искаше да затвърди професионалните си възможности — ето кое е безспорно. Но явно Рая не успокои душата му... Тогава вероятно подсъзнателно е виждал женската същност на своето творение? Вероятно при конструиране на генетичната матрица самотата е прошепнала нещо на смутения му, почти безчувствен мозък? Най-малкото, когато се опомни след акта на съзидание, той не познаваше такова нещо. Точно така — не познаваше, можеше да предполага всичко, но такова нещо не познаваше...

Гората свърши. Той заслиза по склона от силикатни скали. Още малко — и пред него ще се открие пустинята.

... Да, тогава той не мислеше за възможно наказание. Някой винаги нарушава забраната първи. Сигурно онзи, който чувства, че може да я наруши. Той можа. „Нека сега ме накажат — помисли си тогава. — Все едно, това е най-грандиозният експеримент, който човек някога е правил.“ Единственото, което го смущаваше, бе чистосърдечният ум на подопечната. Смущаваше и радваше... За жалост Ким не беше психолог, но можеше да определи искрената любов, която изпитваше към него Радост.

— Ах, ах, ах! — изкрещя в храсталака учудената. Тази малка птица бе създадена от него по време на последната екологическа корекция, а защо — вече бе успял да забрави.

Имаше на какво да се чуди.

В долината, където гората свършваше и започваше обширно голо място, на куличката на автоматичната хелиостанция пламтяха три сигнални лампи: „опасност“, „голяма опасност“ и „смъртна опасност“.

Той се затича надолу по склона към хелиостанцията.

„Приборите, по-бързо да видя приборите...“ Сърцето му бързо-бързо заби, устата му пресъхна.

— Ах! — изкрещя учудената.

Късно!

Звездата изведнъж се разкъса, странната синкава светлина падна върху хълмове и гори. Импровизатора изкрещя от ужас и рухна между камъните. Преди звездният огън да подпали земята, подсъзнанието, древният инстинкт за самосъхранение изстреляха команда към мозъка: спасявай се! Запази се! Тялото му мигновено се покри със свръхустойчива броня, превърна се в каменен пашкул. И колкото по-яростно се разгаряше огънят, толкова по-дебела ставаше бронята, толкова по-дълбоко навлизаше съзнанието в камъка, докато не помръкна, не издържайки огромния товар.

„Къде съм? Какво става с мен?“

Появи се мисъл и той разбра, че е жив, въпреки че всички усещания показваха — ти си мъртъв! Тишина. Мрак. Гърдите не се повдигат при дишане... Мигновено, сякаш я бяха включили, се върна паметта. В мозъка, притиснат от каменния блок също като орехова ядка в черупка, нахлу разбиране и болка, болка, болка...

„Радост! Мила моя!“ — мислено изкрещя той. Душата му стенеше от мъка, искаше да се разкъса, но нито едно движение не проникваше в камъка, който някога представляваше тялото му. Някакви рефлекторно създадени биосистеми подхранваха мозъка му, но той не познаваше устройството им, не можеше веднага да ги унищожи и тази невъзможност да умре, да убие себе си беше като насмешка на съдбата. „Мила моя — без сълзи плачеше той. — Ти знаеше, знаеше... Вятърът беше до нас, зад гърба ни... Стар глупак!“

Задушавах се от щастие в Рая, а Рая вече гореше. И ето... Ти никога не си била грях, любима, никога. Истинският грях е в самото понятие рай. Защото съзидателното действие предполага безкористност. Аз създавах всичко за себе си. Света, тебе, едноухия пес... Бъди проклет, Велики егоисте...“

Продълговатият камък, заклещен на склона на хълма, бавно изстиваше. Разтопените му стени почерняха, покриха се с мрежа дълбоки пукнатини. Вътре в него безшумно и невидимо се мятеше обезумялата мисъл на Импровизатора:

„Да, сега ти си камък. Нека всичко остане така... Но мъката, мъката! Тя ще изпие камъка...“

„Да умра, да изстина, да се превърна в прах. Как още може да умре камъкът? Нямам ръце, да посегна на себе си. Нямам крака, да избягам от себе си.“

„Да се върна? Да изляза от пашкула? Да се боря и побеждавам?! Разбира се, човешката биоформа сега е невъзможна — степента на радиация е много висока. Да се върна — това значи да се върна към човешка дейност, да започна всичко отначало. Но откъде да взема сили?“

„Имам тренирана мощна воля. Нима тя не може да победи инстинкта за самосъхранение? Да угася мозъка си — ето какво ми е нужно, единствено необходимо. Само преди това...“

Това беше последното му желание и той реши тутакси, без да отлага, да го изпълни и да не удължава напразно мъката.

Ким създаваше очи.

Той намери в пашкула си две микроскопични цепнатини и две клетъчни нишчици се устремиха към повърхността на камъка, за да се превърнат там в мускули на очни ябълки, да ги напълнят със стъкловидно вещество и да им дадат лещи.

Той правеше всичко бързо и отначало се получи разлят, неясен образ. Импровизаторът веднага го фокусира.

„... Пустиня. Като преди седем години. Черни камъни, части от хелиостанцията, никому ненужното корабно тяло, което можеше да спаси, да спаси... Господи, как се забавих. Ето, идвам, любима, почакай мъничко... Там, на юг, зад гората, където беше домът ми, какво има там? Нищо. Само пепел, пепел, пепел...“

Образът отново стана неясен, разлят.

„Но какво е това?! — с гняв помисли Импровизатора. — Дори такава дреболия, като очи, не можеш да настроиш. Бездарник, тъпак...“

И тук той разбра, че моделира очи, без да ги приспособява към средата, към условията, обикновени човешки очи, и те лежат сега на камъка и... плачат.

Все пак различаваше нещо. Огромни обли камъни, треперещи някак странно, пълзящи един срещу друг, някакви белезникави валма — явно недалеч се издигаше дим, зелено петънце в скалната пукнатина.

Зелено... Ким изведнъж си спомни за Хайнрих. Тогава Хайнрих дойде да вземе от Дзинтра него — потиснатия и зашеметен от неуспеха — и веднага започна да го убеждава, че не всичко било загубено. Убеждаваше дори дръвчето, въпреки че общо не владееше метода за психофизическо въздействие върху материята. Седна до дръвчето, галеше го и говореше: „Трябва да се раззелениш, братле. За какво си поникнало? Трябва да се раззелениш.“

Да, сега той ясно виждаше: в пукнатината действително се беше запазила шепа трева. Но какво от това, какво! Време беше да свърши, Време беше камъкът да стане камък.

Ким направи опит да се ориентира в новото си естество, да разбере действията му механизъм и да го разруши, убие. Но нещо му пречеше да се съсредоточи.

Най-сетне той разбра: тревата, пречи му зелената трева в пукнатината. Опита се да затвори клепачи или някак да извие очи, но напразно — мускулите не се подхранваха достатъчно.

И тогава в опустошеното му съзнание се промъкна неспокойна мисъл:

„А защо са ми на камъка очи? Това всъщност вече не е камък... Ти вече не си камък, чуваш ли?! Вече не си камък!“

Опита се да прогони мисълта. Времето минаваше, а тя все се връщаше и връщаше.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.